כלל גדול פרק שביעי שבת

עב.

בעל ה' בעילות בשפחה חרופה. בשוגג ונודע לו בין כל אחת ואחת אינו חייב אלא אחת. להכי נקט שפחה חרופה משום דמביא קרבן אחד על עבירות הרבה כדתנן בכריתות (דף ט.) ה' מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה הבא על השפחה ביאות הרבה וכו' וכי תנן מתני' דנפטור בקרבן אחד הני מילי במזיד שהוא מן המביאים על המזיד כשוגג דכתיב (ויקרא יט) בקורת תהיה ומלקות בשוגג ליכא וגבי מזיד רבי קרא דנפטור בקרבן אחד על ביאות הרבה כדליף התם וכ"ש על ביאות שוגג הרבה בהעלם אחד אבל שוגג ונודע לו בין ביאה לביאה למאן דבעי ידיעה בתחלה בשביל שלא כפרה המחלקת לעשות מזיד וצריך להביא על כל אחת ואחת אליבא דר' יוחנן דאמר לעיל[3] באוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו בשני ידיעות שמביא חטאת על כל אחת ואחת דמשיבא ליה חילוק ידיעה כאילו הביא קרבן בין ידיעה לידיעה הכא נמי משיב חילוק ידיעה כאילו הביא קרבן בין ביאה לביאה. ואשמעינן עולה דלמאן דלא בעי ידיעה בשעת בתחלה אינה חשובה לחלק בינתים ואינו חייב אלא אחת דכיון דלא משיבא ליה ידיעה לא מחלקת. והא מילתא דעולה נקט לה הכא משום דרב דימי דאייתי עלה ופרכינן עלה מפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש: **המיינו.** אלא מקרינהו עד שאבעוד עוד: **כי אתא רב דימי.** לא פליג אדעולה אלא מר אמר אחד ומר אמר חדא: **חייב על כל אחת ואחת.** קס"ד השתא לרב דימי הא דתנן הבא על השפחה ביאות הרבה אינו חייב אלא אחת הני מילי מזיד אי נמי שוגג בהעלם אחד אבל שוגג ונודע לו בינתים למאן דמשיבא ליה ידיעה בשעת מחלקת ואפילו לריש לקיש: **והרי חטאת דבעי ידיעה בתחלה.** שאם הביא חטאתו קודם שנודע לו החטאת אינה מכפרת דכתיב (ויקרא ד) אז הודע אליו והביא: **ופליגי ר' יוחנן וריש לקיש.** וקאמר ריש לקיש דאין ידיעות מחלקות להתחייב בשתים על שני זיתי חלב בהעלם אחד אלמא לא משיבא ליה חילוק ידיעה כחילוק כפרה וגבי שפחה חרופה בידיעות שבין ביאה לביאה לאו בהשתא קרבן משיבי לחלק וכי היכי דבמזיד לידיה מביא אחת על כולן כגון נמי מביא אחת על כולן ולא דמי לידיעות שבין אכילת חלב לאכילת חלב שמחלקות לדברי הכל דהתם חיובי לשגגות הוא וכיון שיש ידיעה בינתים הויין ליה שתי שגגות: **אמר ליה אביי דילמא.** הא דפשטת דלמאן דבעי ידיעה חייב ואפילו לריש לקיש: **כמעשה דלאחר הפרשה קאמרת.** וכאתקפתא דרב המנונא דלעיל אבל בידיעה דקודם אפילו לר"ע פליגתא דרבי יוחנן וריש לקיש היא לרבי יוחנן דמשיבא ליה ידיעה לחלק באכילת חלב אפילו שתי אכילות שנאכלו בהעלם אחד ס"ל מחלקת וריש לקיש דאמר התם לא מחלקת ס"ל אפי' דבין ביאה לביאה לא מחלקת דבין ביאה לביאה דהכא כשתי אכילות חלב בהעלם אחד ונודע לו על כל אחד ואחד לבדו דמיא: **הכל מודים.** ר' יוחנן וריש לקיש בשפחה חרופה דיש חילוק: **והכל מודים. ומחלוקת.** שניהם הא דאר' יוחנן יש חילוק ולריש לקיש אין חילוק וטולהו מפרש להו: **כדעולא.** למאן דלא בעי ידיעה בתחלה דאפי' ר' יוחנן מודה לר' טרפון לא משיבא ידיעה לחלק וכי ס"ל ר' יוחנן ידיעות מחלקות ואפילו בין שתים הנעשות בהעלם אחד ס"מ בחטאת דמשיב ידיעה דילה: **והכל מודים.** ואפילו ר"ל דיש חילוק ואפילו לרבי טרפון כגון בביאה שלאחר הפרשה כדרב המנונא: **ומחלוקת.** דרבי יוחנן ור"ל בשפחה חרופה ואליבא דמאן דמשיבא ליה ידיעה דאמר לר' יוחנן דאמר ידיעת חטאת הוא חיל ומשיבא היא מחלקת אפי' חטאת דהעלם אחד הכא נמי מחלקת בין דהעלם אחד בין דשתי העלמות ולר"ל דאמר ידיעה דחטאת אף על גב דמשיבא לא מחלקת עבירות דהעלם אחד הכא אפילו דשתי העלמות לא מחלקת וכדאפיקית:

נתכוין

אף על גב דבעיא היא בפרק קמא דזבחים (דף י.) ולא איפשיטא דדמי ליה הש"ס בסוף הסוגיא דחויא בעלמא הוא מ"מ בעי אליבא דעולא דאמר הכא דאין קרבן מכפר אעבירה דאחר הפרשה דילמא עולה דדוכתן היא מכפרת מ"מ אין רוצה לפשוט התם מדברי האמוראים אלא ממשנה או מברייתא כדאמרינן בפרק [אין בין המודר (נדרים דף לה:)] ורשב"ל מפרש הכא דנקט למאן דבעי ידיעה דבתחלה נקט דאפי' לדידיה לא מיחייב לר"ל על כל אחת אלא במעשה דלאחר הפרשה ולא פליג אדעולא.

נתכוין

בעל חמש בעילות בשפחה חרופה[6] אינו חייב אלא אחת מתקיף לה רב המנונא אלא מעתה בעל[6] וחזר ובעל והפריש קרבן ואמר המתינו לי עד שאבעול הכי נמי דאינו חייב אלא אחת א"ל מעשה דלאחר הפרשה קאמרת אמעשה דלאחר הפרשה לא קאמינא כי אתא רב דימי אמר למאן דאמר אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה בבעלות בשפחה חרופה חייב על כל אחת ואחת אמר ליה אביי הרי חטאת דבעינן ידיעה בתחלה ופליגי ר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש אישתיק אמר ליה דלמא במעשה דלאחר הפרשה קאמרת וכדרב המנונא א"ל אין כי אתא רבין אמר הכל מודים בשפחה חרופה והכל מודים בשפחה חרופה ומחלוקת בשפחה חרופה הכל מודים בשפחה חרופה דאינו חייב אלא אחת כדעולא והכל מודים בשפחה חרופה דחייב על כל אחת ואחת כרב המנונא ומחלוקת בשפחה חרופה למ"ד אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה מחלוקת דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש: איתמר

נתכוין

בעל חמש בעילות בשפחה חרופה אינו חייב **אלא** אחת. אבל למאן דבעי ידיעה בתחלה הוי פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש דלר' יוחנן כיון שהיא ידיעה (ב) שהיא גורמת כפרה מחלקת אפילו ידיעות של אחר הבעילות ס"ש ידיעות שכין ביאה לביאה דמחלקות ול"ל דסבר דידיעות לא מחלקות הכא בשפחה חרופה אפילו ידיעות שכין ביאה לביאה אין מחלקות אע"ג דגבי חלב מודה ר"ל דידיעות שכין אכילה לאכילה מחלקות לא דמי דהתם בשגגה תלה רחמנא וידיעות מחלקות אשגגות אבל בשפחה חרופה שמביא על הזדון כשגגה אין הידיעה חשובה לחלק אבל למאן דלא בעי ידיעה בתחלה אפילו רבי יוחנן מודה כיון שאין הידיעה גורמת כפרה אלא אחת שאינה גורמת כפרה איכול להביא אשם ולהתנות כמו במעילה אבל אי לית בה אשם תלוי דהא לא אתכמן בשום מקום בשפחה חרופה אשם תלוי אמאי אינו חייב אלא אחת ליחייב שתים דהא צריך ידיעה אחת לכל הפחות דאשם לא נודע לו לא היה יכול להביא שום קרבן והרי אותה ידיעה גורמת כפרה ויש לומר דאפי' אין אשם תלוי בשפחה חרופה יכול להביא אשם על תנאי ולהתנות בשלמים ואפילו למאן דאמר אין מביאין קדשים לבית הפסול דהשתא ממעט ליה מאכילתו מ"מ לא חשיב גורם כפרה כיון דאם עבר והתנה מה שעשה עשוי והא דנקט עולה שפחה חרופה ולא נקט מילתיה במעילה דגבי מעילה הוא דתנן דאשם ודאי לא בעי ידיעה משום דאמת לאמעמעינן דאפי' בין מעשה למעשה לא משיבא ידיעה לחלק אבל במעילה פשיטא דמחלקת כמו בחטאת [6] וכן משמע בפרק ד' מתוספתא כפרה (כריתות דף ט.) דאמר בעא מיניה ר' חייא מירנאה מר' יוחנן הבא על ה' שפחות בהעלם אחד מהו א"ל חייב על כל אחת ואחת ומ"ש מה' העלמות בשפחה אחת אמר ליה התם אין גופים מומלקין הכא גופים מומלקין והייטו למאן דלא בעי ידיעה אלמא דלא מחלקות אפי' ידיעות שבין ביאה לביאה ואית ספרים דגרסי במילתיה דעולא ונודע לו בין כל אחת ואחת והייטו כדפרישית וא"ת אמשנה מדעולא דלר' יוחנן ידיעות מחלקות וי"ל דעולא אתי"ל דאמר: **מתקיף לה רב המנונא אלא מעתה בעל והפריש קרבן בו'.** תימה מאי פריך רב המנונא דאי כשבעל במזיד בשוגג נמי יש לחלק ומיהו מדמה ליה לידיעה שאין מחלקת במזיד ואי קסבר דאין הפרשה מחלקת במזיד הכי נמי דלא מחלקת בשוגג ונראה לר"י דהכי פריך כיון דלא מחלקת בין ידיעות שבין מעשים לידיעות שלאחר מעשה אלא מעתה הפרשות נמי דאין מחלקות לר"ל לאחר כל המעשים אל"ל דבהפרשות פליגי ואפי' לר' יוחנן איכא למימר דהכא מודה דאין הפרשות מחלקות דדוקא גבי חטאת קאמר דמחלקות משום דאיכא נמי בהדי הפרשות ידיעות חשובות שגורמות כפרה אבל הכא דליכא אלא הפרשה לחודא אפי' רבי יוחנן מודה דלא מחלקת אחר כל המעשים ה"ג דלא מחלקת בין ביאה לביאה והא דאמר סברא היא דמחלקת ואין מתכפר בקרבן שכבר הפרים עבירה שלאחר הפרשה אמר ליה מעשה דלאחר הפרשה לא קאמינא פי' אינו משוה בין מעשה למעשה לאחר כל המעשים: **כי אתא רב דימי אמר אמר מ"ד** בעי ידיעה בו'. השתא ס"ד דמיירי בידיעה וקאמר דאפי' לריש לקיש מחלקת כיון דגורמת כפרה ואפילו לאחר כל המעשים ולהכי פריך והרי חטאת בו' ומסיק דלאחר הפרשה קאמר ואומר ר"י דרב דימי פליג אדעולא מדנקט למ"ד בעי ידיעה משמע אבל למאן דלא בעי ידיעה לא שמשה אותו להפרשה דלאחר כל המעשים ואין לתמוה על סברת דרב דימי דה"ג עולה מכפרת אעשה דלאחר הפרשה

מגאי ולהתנות בשלמים ואפילו למאן דאמר אין מביאין קדשים לבית הפסול דהשתא ממעט ליה מאכילתו מ"מ לא חשיב גורם כפרה כיון דאם עבר והתנה מה שעשה עשוי והא דנקט עולה שפחה חרופה ולא נקט מילתיה במעילה דגבי מעילה הוא דתנן דאשם ודאי לא בעי ידיעה משום דאמת לאמעמעינן דאפי' בין מעשה למעשה לא חשיבא ידיעה לחלק אבל במעילה פשיטא דמחלקת כמו בחטאת [6] וכן משמע בפרק ד' מתוספתא כפרה (כריתות דף ט.) דאמר בעא מיניה ר' חייא מירנאה מר' יוחנן הבא על ה' שפחות בהעלם אחד מהו א"ל חייב על כל אחת ואחת ומ"ש מה' העלמות בשפחה אחת אמר ליה התם אין גופים מומלקין הכא גופים מומלקין והייטו למאן דלא בעי ידיעה אלמא דלא מחלקות אפי' ידיעות שבין ביאה לביאה ואית ספרים דגרסי במילתיה דעולא ונודע לו בין כל אחת ואחת והייטו כדפרישית וא"ת אמשנה מדעולא דלר' יוחנן ידיעות מחלקות וי"ל דעולא אתי"ל דאמר: **מתקיף לה רב המנונא אלא מעתה בעל והפריש קרבן בו'.** תימה מאי פריך רב המנונא דאי כשבעל במזיד בשוגג נמי יש לחלק ומיהו מדמה ליה לידיעה שאין מחלקת במזיד ואי קסבר דאין הפרשה מחלקת במזיד הכי נמי דלא מחלקת בשוגג ונראה לר"י דהכי פריך כיון דלא מחלקת בין ידיעות שבין מעשים לידיעות שלאחר מעשה אלא מעתה הפרשות נמי דאין מחלקות לר"ל לאחר כל המעשים אל"ל דבהפרשות פליגי ואפי' לר' יוחנן איכא למימר דהכא מודה דאין הפרשות מחלקות דדוקא גבי חטאת קאמר דמחלקות משום דאיכא נמי בהדי הפרשות ידיעות חשובות שגורמות כפרה אבל הכא דליכא אלא הפרשה לחודא אפי' רבי יוחנן מודה דלא מחלקת אחר כל המעשים ה"ג דלא מחלקת בין ביאה לביאה והא דאמר סברא היא דמחלקת ואין מתכפר בקרבן שכבר הפרים עבירה שלאחר הפרשה אמר ליה מעשה דלאחר הפרשה לא קאמינא פי' אינו משוה בין מעשה למעשה לאחר כל המעשים: **כי אתא רב דימי אמר אמר מ"ד** בעי ידיעה בו'. השתא ס"ד דמיירי בידיעה וקאמר דאפי' לריש לקיש מחלקת כיון דגורמת כפרה ואפילו לאחר כל המעשים ולהכי פריך והרי חטאת בו' ומסיק דלאחר הפרשה קאמר ואומר ר"י דרב דימי פליג אדעולא מדנקט למ"ד בעי ידיעה משמע אבל למאן דלא בעי ידיעה לא שמשה אותו להפרשה דלאחר כל המעשים ואין לתמוה על סברת דרב דימי דה"ג עולה מכפרת אעשה דלאחר הפרשה

נתכוין

מסורת הש"ס

(ו) ס"ל וטלא לו בין כל אחת ואחת. (ב) [דף עא:]. (ג) [ועי' תוספות יומא דף יט: ד"ה מי איכא וקדושין כג: ד"ה דאמר וכ"ק פו: ד"ה כיצד וכ"ש דף ח: ד"ה מן].

הגהות הב"ח

(א) גב' אלא מעתה בעל וכפרים כל"ל ומיהו וחזר ובעל נמחק: (ב) תוס' ד"ה בעל וכו' שהיא ידיעה חשובה שהיא גורמת:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בעל. וב"ש בס"ד בחוסרי כפרה. והכי מוסק מסוגיין דמיירי ע"כ בנודע בין ביאה לביאה אלא אחר כל הביאות אין ס"ד לומר דידיעות מחלקות הם כיון דלא בעי ידיעה תחילה אפילו כיפר קודם שנודע לו על הבעיות ממילא טולם מתכפרים עתה כיון דמכפר בלא ידיעה וא"כ ממילא לא מלי למנקט בבעולה דמה"ג בין מעשה למעשה ידאי מחלקת כיון דאינו בהעלם אחת ולאחר כל המעשים פשיטא דהם הקרבן מכפר מיד על כולם כיון דל"ל ידיעה תחלה ומה"מ ר"ל על קושית תוס' לאחר שיון בס"ח דלא בעי ידיעה תחלה ד"ל דהייטו לענין זה בנעל תחם בעולות ואח"כ כיפר על ג' קודם שנודע לו על אינ טולם מתכפרין דלא בעי ידיעה תחלה ודו"ק:

רבינו חננאל

בעל ה' בעילות שפחה חרופה, אינו חייב אלא אחת. עיקר זה בברייתא במשנה פרק ד' מתוספתא כפרה (כריתות ט) אילו מביאין קרבן על עבירות הרבה ועל הזדון כשגגה, הזד מיגייהו הבא על שפחה חרופה, ואמרינן עלה תני חנא קמיה דר' אלעזר וכפר עליו הכהן באיל האשם, מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה, באיל האשם נגלה לו. מלמד שמביא על הזדון כשגגה, ואקשינן והא עיקר קרבן במזיד כתיב, דכתיב בקרת תהיה, פי' מלקות ואין (מזיד) [מלקות] אלא במזיד, ובמקום שהיא חייבת מלקות הוא חייב קרבן, ושנינן אימא סלמד שמביא קרבן על השגגה כזדון, והתם פליגי אית דאמר דבר בעיל שפחה חרופה בשגגה בעי ידיעה בתחילה כדבעי לענין חטאת דעלמא, וכדמפרשינן השוכח עיקר שבת מכלל דדרי ליה ידיעה. ואית מאן דאמר כיון דמזיד ושוגג כי הדדי מייתי, אף שוגג שלא היתה לו ידיעה בתחילה מייתי אשם. וקאמר עולא למ"ד לא בעי ידיעה בתחילה סבר דהא לא דמיא הא שגגה לשגגת חטאת דעלמא. וכשם שבזדון מביא קרבן אחד על בעילות הרבה, הכי נמי שוגג אם בעל כמה בעילות בכמה העלמות, או מהן בזדון ומהן בשגגה, אינו מביא אלא קרבן אחד. ואתקיף עליה רב המנונא אלא מעתה בעל

עין משפט נר מצוה

כג א ב ג מי' פ"ע מהלכות שגגות הלכה ו:

רבינו חננאל (המשך)

ונודע לו וכיון שנודע לו עמד והפריש קרבן ואמר המתינו לא תקריבוהו עד שאבעול ובעל, הכי נמי דאינו חייב בבעילה אחרונה קרבן אחר. ודחי עולא ואמר מעשה דלאחר הפרשה קאמרת, כלומר בעילה דלאחר הפרשה לא קאמינא שמתכפר בקרבן ראשון. כי אתא רב דימי אמר לדברי האומר אשם ודאי בעי ידיעה בתחילה, וכי כמו חטאת דעלמא, (אינו) [אילו] בעל הני חמש בעילות בשפחה, כגון שבעל בשפחה חרופה שוגג ה' בעילות ונודע לו על הראשונה, והפריש קרבן, וחזר ונודע לו על השניה, וא"ת ס"ל על השלישית וא"ת ס"ל על הרביעית ועדיין לא הקריבו, ונודע לו ה' פעמים, כי האי גוונא חייב ה' אשמות. ולא תימא כיון דשוגג ומזיד בשפחה חרופה דינם שוה ידיעתו בכל אחת ואחת לא מהניא, דהא אילו היו אלו ה' בעילות כולן במזיד מתחילה עד סוף אינו חייב בהן [אלא אחת]. אלא כשם דמהניא ידיעה לגבי חטאת לחייב על כל ידיעה וידיעה הכי [נמי] מהניא גבי אשמות. אמר ליה אביי והא חטאות דלדברי הכל בעינן ידיעה בתחילה וכשעשה כמה עבירות בהעלם אחד שהוא חייב על כל אחת ואחת. דילמא (בידיעה ולאחר) [במעשה דלאחר] הפרשה קאמרת כדרב המנונא דאוקימנא בבעילה דלאחר הפרשה. א"ל רב דימי אין. כי אתא רבין אמר הכל מודין בשפחה חרופה. שאינו חייב אלא אחת כדעולא. פי' הכל מודין הוא ר' יוחנן דמחייב על כל ידיעה חטאת, בשפחה חרופה מודה דבין ישוגג כמזיד הוא, לא דמיא ידיעתו כידיעת חטאת וכדעולא. הכל מודין בשפחה חרופה דחייב על כל אחת ואחת. פי', אפילו ריש לקיש מודה שאם בעל והפריש עליה קרבן, וחזר ובעל שאינו מתכפר בקרבן שהפריש על הראשונה, אלא חייב קרבן אחר, וכ"ש ר' יוחנן. ולא גמרינן הפרשה דלאחר מעשה מקמי ידיעה והפרשה דקמי מעשה, דאיכא למימר בהפרשה דמיקמי מעשה, מודה ר"ל דהא בעידן דמפריש האי קרבן לא הוה עליה דיקת עבירה אחרת, והאי קרבן הוה לו לאותה עבירה בלבד, לפיכך אם אח"כ עבר עבירה אחרת חייב עליה. אבל האי דהוו עליה ה' עבירות בהעלם אחד, ואילו נודע לו על כולם כאחד אין חייב אלא קרבן אחד, כך אפילו אם נודע לו על אחת מהן והפריש עליה קרבן ואח"כ נודע לו על השאר. כיון שעדיין לא נקרבה החטאת שהפריש מתכפרין כולן בזו החטאת שהפריש, מ"ט כולהו בני בקתא דהדדי נינהו, וכולהו אית להו דרב המנונא. ומחלוקת בשפחה חרופה למ"ד אשם ודאי בעי ידיעה ובפלוגתא דר' יוחנן ור"ל, פשוטה היא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com